

İnsan	Val	Leu	Ser	Pro	Ala	Asp	Lys	Thr	Asp	Val	Lys	Ala	Ala	Try	Gly	Lys	Val	Gly	Ala	H		
At	Val	Leu	Ser	Ala	Ala	Asp	Lys	Thr	Asp	Val	Lys	Ala	Ala	Try	Ser	Lys	Val	Gly	Gly	H		
Sazan balığı	Ser	Leu	Ser	Asp	Lys	Asp	Lys	Ala	Ala	Val	Lys	Ile	Ala	Try	Ala	Lys	Ile	Ser	Pro	L		
	47		50					55						60						65		
İnsan	Asp	Leu	Ser	His	Gly	Ser	Ala	Glu	Val	Lys	Gly	His	Gly	Lys	Lys	Val	Ala	Asp	Ala	Leu	T	
At	Asp	Leu	Ser	His	Gly	Ser	Ala	Glu	Val	Lys	Ala	His	Gly	Lys	Lys	Val	Ala	Asp	Gly	Leu	T	
Sazan balığı	Ala	Asp	Leu	Ser	Pro	Gly	Ser	Gly	Pro	Val	Lys		His	Gly	Lys	Lys	Val	Ile	Gly	Ala	Val	G
	95							100														
İnsan	Asp	Pro	Val	Asp	Phe	Lys	Leu	Leu	Ser	His	Cys	Leu	Leu	Val	Thr	Leu	Ala	Ala	His	Leu	Pro	Al
At	Asp	Pro	Val	Asp	Phe	Lys	Leu	Leu	Ser	His	Cys	Leu	Leu	Ser	Thr	Leu	Ala	Val	His	Leu	Pro	Al
Sazan balığı	Asp	Pro	Ala	Asn	Phe	Lys	Ile	Leu	Ala	Asn	His	Ile	Val	Val	Gly	Ile	Met	Phe	Tyr	Leu	Pro	G

Blokimya

KİMYAGERLER DARWIN TEORİSİNİ İSPATLIYORLAR

SERGIUS BOTH

İlgili bilgilerin hepsi için büyük bir sürpriz oldu: Kimyagerler paleontologların ve kalıtım bilgilerinin rakipleri oldular. Onlar bir kaç yıl içinde bütün canlı varlıklar arasında akrabalık olduğunu ve takâmülün basitten mükemmele doğru gittiğini isbat eden deliller ortaya koydular. Darwin bulduğu kalıtım teorisi ile ortaya çıktığından beri biyologlar bu sonucu elde etmek için çok çalıştılar.

Yeni metodun kesin delilleri bir takım varsayımlara yahut gelişmiş organizmaların benzerliklerine bakarak yapılan karşılaştırmalara dayanmıyor, bilâkis tam ve doğru hesaplarla isbat ediliyor.

Bilginlerin hüneri şu noktada toplanıyor: Onlar belirli molekülleri kimyasal olarak araştırmak suretiyle akrabalık derecesini tesbit ediyorlar. Örneğin kanda kırmızı rengi veren boya maddesini kim-

yasal bakımdan araştırıyorlar. Bu akrabalık protein moleküllerine ve görece basit bir yapıya dayanır. Yani bahis konusu olan şeyler amino asitler denilen hususi yapı taşlarının teşkil ettiği zincirlerdir. Bu suretle tabiat takriben çeşitli 20 tür ile sınırlıdır. Fakat bu sınırlanmaya rağmen bu yapı taşları ile çeşitli zincirler kurmak için pek çok imkân vardır. Bu, tıpkı 20 değişik taşı olan ve bunların birbiriyle birleştirilmesiyle oynanan domino gibi bir oyuna benzer. Ancak burada bir güçlük vardır, o da protein zincirlerinin çok uzun olmalarıdır. Öyleki çoğu 100 ilâ 200 değişik amino asitten oluşur. Protein maddeleri hayatımızın bir çok hususları için fevkalâde önemli unsurlardır. En önemli vücut fonksiyonlarını idare eden hormonlar bile protein-molekül zincirlerinden başka bir şey değil-

Gly	Glu	Tyr	Gly	Ala	Glu	Ala	Leu	Glu	Arg	Met	Phe	Leu	Ser	Phe	Pro	Thr	Thr	Lys	Thr	Tyr	Phe	Pro	His	Phe
Gly	Glu	Tyr	Gly	Ala	Glu	Ala	Leu	Glu	Arg	Met	Phe	Leu	Gly	Phe	Pro	Thr	Thr	Lys	Thr	Tyr	Phe	Pro	His	Phe
Asp	Asp	Ile	Gly	Ala	Glu	Ala	Leu	Gly	Arg	Met	Leu	Thr	Val	Tyr	Pro	Gln	Thr	Lys	Thr	Tyr	Phe	Ala	His	Tyr
70					75					80					85					90				
Ala	Val	Ala	His	Val	Asp	Asp	Met	Pro	Asp	Ala	Leu	Ser	Ala	Leu	Ser	Asp	Leu	His	Ala	His	Lys	Leu	Arg	Val
Ala	Val	Gly	His	Leu	Asp	Asp	Leu	Pro	Gly	Ala	Leu	Ser	Asp	Leu	Ser	Asp	Leu	His	Ala	His	Lys	Leu	Arg	Val
Ala	Val	Ser	Lys	Ile	Asp	Asp	Leu	Val	Gly	Gly	Leu	Ala	Ser	Leu	Ser	Glu	Leu	His	Ala	Ser	Lys	Leu	Arg	Val
120					125					130					135					140				
Phe	Thr	Pro	Ala	Val	His	Ala	Ser	Leu	Asp	Lys	Phe	Leu	Ala	Ser	Val	Ser	Thr	Val	Leu	Thr	Ser	Lys	Tyr	Ala
Phe	Thr	Pro	Ala	Val	His	Ala	Ser	Leu	Asp	Lys	Phe	Leu	Ser	Ser	Val	Ser	Thr	Val	Leu	Thr	Ser	Lys	Tyr	Ala
Phe	Pro	Pro	Glu	Val	His	Met	Ser	Val	Asp	Lys	Phe	Phe	Gln	Asn	Leu	Ala	Leu	Ala	Leu	Gln	Ser	Lys	Tyr	Ala

dir. Bu arada bu bağların iç yapılarının içyüzü de öğrenildi, bunun için otomatik metodlardan faydalanıldı. İlk önce ayrı ayrı amino asit türlerinin molekül içindeki miktar nisbeti ölçülür, sonra sıra analizi gelir, ki bunun sonucu ayrı ayrı amino asit yapı taşlarının sırasını meydana çıkarır.

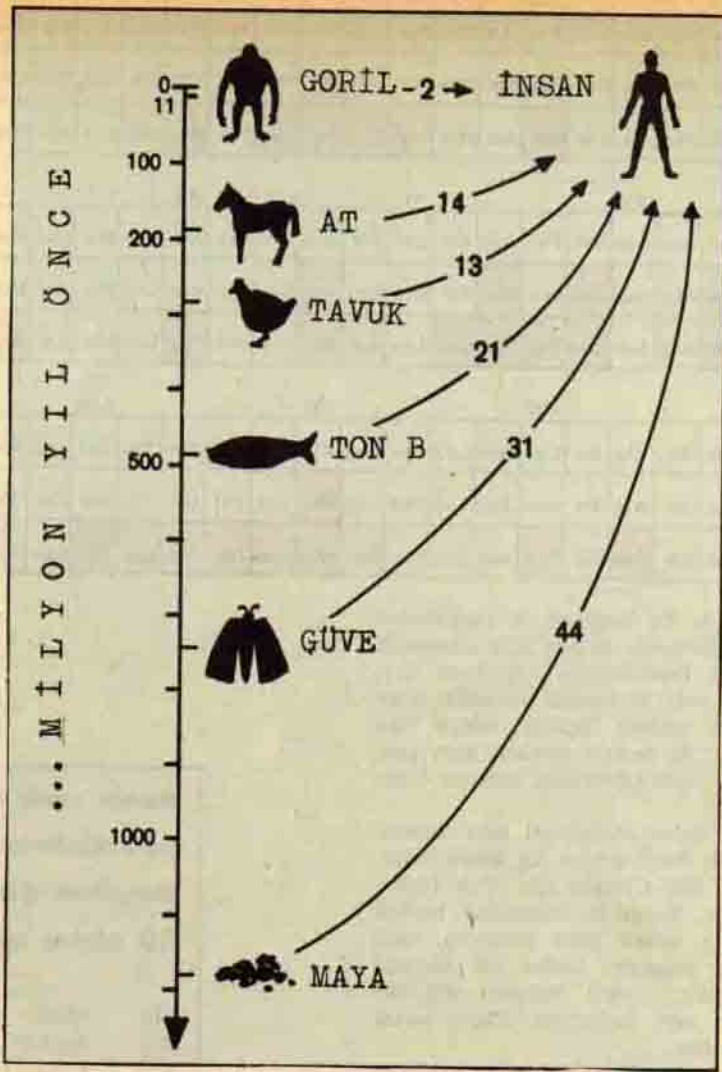
Kolayca anlaşılabilmeleri için amino-asitler şu üç harf grubu ile kısaltılırlar. Alanin için 'Ala' Cystein için 'Cys' rümuzu kullanılır. Şayet bu rümuzlar birbiri arkasına bir sıraya göre yazılırsa, esas yapının bir dereceye kadar bir benzeri meydana gelir, yani molekül içindeki amino asit yapı taşlarının düzen sırası meydana çıkar.

Muhtelif organizmalara ait kanların renk maddelerinin molekülleri ilk defa mukayese edildiği zaman, bunların aynı kimyasal formüllere sahip olmadıkları, fakat şayanı dikkat bir benzerliğe sahip oldukları meydana çıktı. Muhtelif türlerin tamamlanmış protein zincirlerindeki ilk mukayese imkânına insan ile atın kırmızı kan maddelerinde rastlandı: Alfa zincirleri denilen bu zincirlerde 124 aminoasit yapı taşı birbirini tutuyor ve sadece 17 tanesi değişik kalyordu.

Böyle bir uygunluk tesadüf olamaz ve insan ile at arasındaki akrabalığın bir ifadesi olarak kabul edilmek zorundadır ve burada birbirini tutan yapı taşlarının sayısı da akrabalıktaki yakınlığı gösterir. Tabiat bilginleri, bir dereceye kadar yan yana getirebildikleri ve ölçebildikleri cisimler üzerinde mukayeselerini yapabildikleri için bu durumdan daha da memnundurlar.

**Kanın renk maddesi
moleküllerini
meydana getiren
20 amino asit**

Ala	Alanin
Arg	Arginin
Asp	Asparaginsäure
Asn	Asparagin
Glu	Glutaminsäure
Gln	Glutamin
Cys	Cystein
Gly	Glycin
His	Histidin
Ile	Isoleucin
Leu	Leucin
Lys	Lysin
Met	Methionin
Phe	Phenylalanin
Pro	Prolin
Ser	Serin
Thr	Threonin
Try	Tryptophan
Tyr	Tyrosin
Val	Valin

Dikey ıskala insani gelişme (tekâmül) götüren çizginin, ne zaman teker teker öteki canlılardan (goril, at) ayrıldığını gösteriyor. Gelişim çizgileri üzerindeki sayılar Cytochrom molekülünün amino asitleri zincirlerindeki aykırılıkların miktarını ifade ediyor.

Bundan sonraki incelemeler ilk tahminleri en iyi şekilde doğruladılar. Bütün dünya laboratuvarlarında çalışan biyokimyacılar bu yeni ve çekici probleme eğildiler. Çeşitli hayvanların kanlarındaki renk verici maddeleri incelediler ve sonra başka protein maddeleri de buldular, örneğin oksijenin kandan alınıp tüketileceği yere verilmesinde önemli bir rol oynayan 'Cytochrom' u buldular. Sonuç çok açıktı: Tahmin edilen akrabalık derecesi ne kadar yakın olursa, protein maddelerindeki ayrılık da o kadar az oluyordu.

İnsan ile maymun alfa zincirinin yalnız 2 amino asidinde birbirinden ayrılır-

lar. İnsan ile şempanze ise, bilindiği gibi aynı kan renk madde molekülüne sahiptir. Cytochrom molekülünün incelenmesi de birçok doğru şecereyi (soy ağacını) meydana çıkarıyordu. Bu bakımdan insanla maymun sadece bir amino asit ile, insan ile köpek ise 10 amino asit ile birbirinden ayrılırlar. Cytochrom zincirinde insan ile ada tavşanı arasındaki farklılık 11, insanla at arasında 12, insanla sazan arasında 21, insanla güve arasında 31, insanla maya arasında 44 moleküle yükselir.

Bu cereyanın öncülerinden biri olan Prof. E. Zuckerkandl bu incelemeden şu

şaşırtıcı sonucu çıkardı ve dedi ki: «Kanın renk maddesi bakımından bakılırsa goril anormal bir insan olarak, yahut insan ancak anormal bir goril olarak ortaya çıkar.» Protein maddelerinin kimyasal benzerliği kendi izahını kimyasında bulur. Çeşitli protein maddelerinin vücutta nasıl teşekkül ettikleri bugün gayet iyi biliniyor. Genler proteinin meydana gelişinde şablon olarak hizmet ederler ve her hücre bunların birer çiftine sahip olur. Genlerde tesbit edilen kimyasal yapının nakli bir çeşit kopye sistemi ile olur.

Bu ise genlerin bizzat şecerinin kimyasal bakımdan gelişmesi için yararlı olduğunu ifade eder. İfadesini protein maddelerinin uygunluğu veya aykırılığında bulan şey kendisini DNA (Desoxyribonukleik asit) denilen kimyasal kalıtım moleküllerindeki uygunluk veya aykırılık ile de ortaya koymak mecburiyetindedir. Niçin şimdiye kadar bu imkândan faydalanılmadığının sebebi, genlerin tek tek protein maddelerinden daha karışık bir yapıya sahip oluşlarındandır. Onların incelenmesinde daha büyük güçlüklerle karşılaşılır. Fakat bütün bunlar, protein maddelerini kimyasal gelişmeye götüren mekanizmaların araştırılmasına engel olmadı. Onların DNA molekülleri içinde buldukları artık şüphe edilemeyecek kadar kesindir.

Darwin Türleri Kökeni Teorisinin kimyasal izahı böylece bulunmuş oluyor. Kalıtımın ilgili bir niteliğinin her değişikliği kendini esas moleküldeki, yani DNA daki, bir değişiklik ile ifade eder. Böyle değişikliklerin muhtelif sebepleri olabilir, örneğin radyasyon ışınlarına maruz kalmak, yahut kimyasal etkilere uğramak gibi. Bu çeşit etkilerin birçok rastlanan sonucu amino asitlerin basit bir değiş tokuşu olabilir. Fakat molekülün kısımlarının parçalanması, ya da kırılan DNA parçalarının yeni bir tarzda birbirine eklenmiş olmaları da düşünülebilir.

Eğer bahis konusu olan hücreler embriyon hücreleri ise, bu çeşit değişiklikler tabii ki kalıtım yoluyla yalnız evlat ve onun evlatlarına geçer. Bundan başka kalıtım tözünün ekseri değişimleri hücrenin yavaş yavaş ölümüne de sebep olabilir. Ve gine böyle bir körelme (dumura uğrama) olayının sebep olduğu değişikliklerin büyük bir kısmı ise hiç bir su

retle iyi bir gelişime sebep olmaz, aksine yeni nesle kötü ve patolojik vasıflar verir.

Yeniden kazanılan bir özelliğin faydalı olduğu çok nadirdir. Şayet böyle bir şey olursa, o zaman yeni nesil uzun ömürlü, daha dayanıklı olmak gibi bir şansa sahip olur ve bu da yeni vasfın yayılmasına sebep olur. Böyle birçok adımların yan yana gelmesiyle nihayet tekâmül dediğimiz, organik varlıklarda en basit şekilden en mükemmel yaratıklara giden gelişime ulaşılır. Paleontoloji bize 'Mutation' ların tekrarlanması hakkında bazı ip uçları veriyor. Mutation canlı bir varlığın vasıflarının değişme basamağını ifade eden bir terimdir Meselâ insanla atın gelişim (tekâmül) çizgilerinin ayrışından beri 190 milyon yıl geçmiş olduğu kabul edilebilir. Kan molekülünün alfa zincirlerindeki 17 mutation'dan her biri için ortalama 11 milyon yıl gerekli idi.

Diğer gelişim çizgilerinde yapılan incelemeler bu değerlerin hakiki ve oldukça değişmeyen bir ölçü olarak kullanılabileceğini gösterdi. Böylece insanla gorilin ayrışmasından beri 11 milyon yıl, insan ile Rhesus maymunlarının ayrışından beri 40 milyon yıl geçmiş olduğunu hesaplamak kabildir. Bu olayları doğrulayan paleontolojik incelemeler ortadadır. Ve bu incelemeler, Nobel ödülünü kazanan Linus Pauling'in Prof. Zuckerkandl ile müştereken tatbik ettikleri ya da metodun doğruluğunu itiraz kabul etmez bir şekilde doğrular. Bu demektir ki, bundan sonra artık ayrıntıları henüz bilinmeyen varlıkların gelişim çizgisinden ayrıldıklarından bu yana geçen yılları hesap etmek mümkündür.

Daha ileri düşünelim: Şayet şu ilk varlıkların gen-örnek'leri bir kere bilinirse, onların DNA moleküllerini sentetik olarak yapmak tamamen imkânsız olmazdı. Onunla bugün en yakın akrabasının yani bugün yaşayan yakın bir cinsin yumurtasını tohumlamak suretiyle canlı dünyamızın en eski «demirbaşından» yaratıklar, meydana gelirdi. Bu hayâllerin tamamen gerçekleşeceği uzak bir geleceğin hayvanat bahçelerinde uçan sürüngenleri, dev kelerleri ve insanın kökeni olan, insanla maymun arası o intikal, geçiş dönemi yaratıklarını hayretle seyredebilirdik.

HOBBY'den Çeviren :
Fahre ÖZTEKİN